

Brüsszel, 2017.2.3.
COM(2017) 63 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A környezetvédelmi politikák végrehajtásának uniós felülvizsgálata: Közös kihívások és
az erőfeszítések egyesítésének lehetőségei a jobb eredmények elérése érdekében**

{SWD(2017) 33 - 60 final}

1. A VÉGREHAJTÁS SZÜKSÉGESSÉGE

Az európai polgárok több mint 75 %-a véli szükségesnek az uniós környezetvédelmi jogszabályokat országuk környezetének védelméhez, és közel 80 %-uk ért egyet azzal, hogy az uniós intézményeknek képeseknek kell lenniük annak ellenőrzésére, hogy helyesen alkalmazzák-e a környezetvédelmi jogszabályokat országukban¹.

Az Európai Unió környezetvédelmi politikája és jogszabályai tagadhatatlan előnyökkel járnak: védik, megőrzik és javítják a környezetet a jelen és a jövő generációi számára, és megőrzik az uniós polgárok életminőségét. Az erőtlen végrehajtás magas társadalmi, gazdasági és környezeti költségekkel jár, és egyenlőtlen feltételeket teremt a vállalkozások számára. Az uniós környezetvédelmi vívmányok megfelelő végrehajtásának fontosságát a hetedik környezetvédelmi cselekvési program² is tükrözi.

Álljon itt néhány példa arra, hogy mi lenne elérhető az uniós környezetvédelmi követelmények maradéktalan végrehajtása esetén:

- az uniós hulladékpolitika maradéktalan betartásával 2020-ig további 400 000 munkahely jöhetne létre, a hulladékkezelési és -újrafeldolgozási iparágakban pedig további évi 42 milliárd bevétel keletkezhetne³;
- ha a vízre vonatkozó meglévő uniós jogszabályokat maradéktalanul végrehajtanák, és valamennyi víztest „jó” minősítést kapna, a kombinált éves jótékony hatások legalább 2,8 milliárd EUR-t tennének ki⁴;
- a Natura 2000 hálózat becslések szerint évente 200-300 milliárd EUR hasznot hoz Uniós-szerte, és a Natura 2000 maradéktalan végrehajtása további 174 000 munkahelyet teremtene⁵.

2016 májusában a Bizottság megkezdte a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálatát (Environmental Implementation Review, EIR), amely a meglévő uniós környezetvédelmi politika és jogszabályok végrehajtásának javítását szolgáló elemzés és párbeszéd kétéves ciklusát foglalja magában⁶. Az EIR kiegészíti a jelenlegi végrehajtási erőfeszítéseket, úgymint a megfelelés biztosítását és a kötelezettségzegési eljárásokat. Az EIR koherens keretet kínál a közös végrehajtási kihívások kezelésére, és hozzá fog járulni a fenntartható fejlődési célok eléréséhez.

E közleményt egy melléklet és 28 EIR-országjelentés kíséri. E jelentések minden egyes tagállam esetében bemutatják a környezetvédelmi politikák végrehajtásával kapcsolatos fő kihívásokat és lehetőségeket⁷ az uniós jogi kötelezettségek és szakpolitikai megállapodások, valamint a valós helyzet közötti távolság alapján. A jelentésekben szereplő ténybeli információk a tagállamok általi ellenőrzésen estek át.

E közlemény a számos tagállam esetében közös kihívásokat is azonosítja, és előzetes megállapításokat tesz a végrehajtási hiányosságok lehetséges alapvető okaival kapcsolatban. Az említett kihívások kezelése segíteni fog a végrehajtás akadályainak elhárításában, a beruházások koncentrálásában, a tagállamokkal szembeni jogi eljárások számának

¹ Európai Bizottság (2014): az Eurobarométer 416. sz. különjelentése, 26. o.

² HL L 354/171.

³ Európai Bizottság, 2011. *Az uniós jogszabályok végrehajtása a zöld növekedés érdekében.*

⁴ Az Európai Parlament Kutatószolgálat, 2015. *Water Legislation: Cost of Non-Europe Report* (Vízügyi jogszabályok – Jelentés az európai szintű szabályozás hiányából fakadó költségekről).

⁵ Európai Bizottság, 2013. [A Natura 2000 által kínált gazdasági előnyök.](#)

⁶ COM (2016) 316 final.

⁷ Az éghajlatváltozás, az ipari kibocsátások és a vegyi anyagok nem képezik az EIR ezen első körének részét.

csökkentésében, zöld munkahelyek teremtésében, és – mindenekelőtt – hozzá fog járulni a jobb életminőséghez.

A strukturális kihívások kezelése a környezetvédelem-politikai közösségen túlmutató, ágazatközi holisztikus megközelítést igényel műszaki együttműködés és a politika bevonása útján. Az EIR új lehetőséget kínál a nemzeti és helyi kulcsszereplők, a Tanács, az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága és a Gazdasági és Szociális Bizottság figyelmének a környezetvédelmi politikák még fennmaradt végrehajtási hiányosságaira történő felhívására.

2. A VÉGREHAJTÁS JELEN ÁLLÁSA: KÖZÖS KIHÍVÁSOK, KÖZÖS LEHETŐSÉGEK ÉS KIEMELKEDŐ EREDMÉNYEK

Az országjelentések⁸ alapján a fő kihívások és a legsürgetőbb végrehajtási hiányosságok a tagállamokban a hulladékgazdálkodás, a természet és a biológiai sokféleség, a levegőminőség, a zaj, valamint a vízminőség és -gazdálkodás szakpolitikai területein jelentkeznek.

Körforgásos gazdaság és hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás nem vizsgálható a körforgásos gazdaságra való átállástól elszigetelten, mely utóbbi nemcsak egy környezetvédelmi célkitűzés, hanem termelésünk, munkánk, fogyasztásunk módjára és életvitelünkre is hatással van. A Bizottság jelenleg hajtja végre a körforgásos gazdaságra vonatkozó 2015. évi cselekvési tervet⁹, és arra hívta fel az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy minél előbb fogadják el a hulladékokkal kapcsolatos jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó javaslatokat. Valamennyi tagállam munkába fogott e területen, de közülük többen élen járnak, és a körforgásos gazdaságra vonatkozó nemzeti vagy regionális terveket fogadtak el (pl. Hollandia és Belgium), vagy azokat más szakpolitikákba integrálták (pl. Németország és Franciaország). Körülbelül 20 tagállam fogadott el az általuk (közbeszerzés keretében) vásárolt termékek és szolgáltatások fenntarthatóbbá tételére irányuló rendszereket. Az ilyen intézkedések jelentik a hulladékgazdálkodáson túlmutató, a termék teljes életciklusát lefedő körforgás tényleges megvalósításának kulcsát.

Az uniós „hulladékhiérarchiában” a megelőzés élvez prioritást, amelyet az újrahasználat (a való előkészítés), az újrafeldolgozás, a hasznosítás, majd – legkevésbé preferált lehetőségként – az ártalmatlanítás követ (ez utóbbi magában foglalja a hulladéklerakóban való elhelyezést és az energetikai hasznosítás nélküli égetést). A hulladékkal kapcsolatos uniós követelményeknek való megfelelés értékelésének legrelevánsabb mutatói a hulladéklerakóban való elhelyezéssel és az újrafeldolgozással kapcsolatos kötelező célértékek, valamint a hulladékképződés megelőzésére és a hulladékgazdálkodásra vonatkozó időszerű tervek létezése.

Az EIR-országjelentések első kiadása a települési hulladékkal való gazdálkodásra összpontosít, amelyre vonatkozóan az uniós jogalkotó 2020-ra elérendő újrafeldolgozási célokat határozott meg. A települési hulladékkal való gazdálkodás létfontosságú egészségünk és jólétünk szempontjából, de sok tagállamban problémákat okozott.

Szakpolitikai megállapítások:

- *A hulladékképződés megelőzése fontos kihívás maradt minden tagállamban, a magas újrafeldolgozási aránnyal rendelkezőket is beleértve. Nyolc tagállam lakosonként*

⁸ Az EIR alapvetően a nemzeti hatóságok által benyújtott utolsó jelentésekben szereplő információkon alapul. A nemzeti hatóságok adott esetben frissebb adatok birtokában lehetnek. Ezt lehetőség szerint tükrözték a jelentések.

⁹ COM (2015) 614 final.

legalább kétszer annyi települési hulladékot termel, mint a legkevesebb hulladékot termelő tagállam. A hulladéktermelés gazdasági növekedéstől való függetlenítése lényeges cél a körforgásos gazdaság menetrendjének tágabb kontextusában.

- *Az ESTAT legfrissebb adatai alapján hat tagállam már elérte a települési hulladék 50 %-os újrafeldolgozási célját, míg kilenc országnak jelentős mértékben fokoznia kell erőfeszítéseit e cél 2020-ra történő eléréséhez. A Bizottság egy 2018-as „korai előrejelző” jelentésben tervezi nyomon követni a 2020-as célértékeknek való megfelelés állását. Hat tagállamnak nem sikerült korlátoznia a biológiailag lebontható települési hulladék hulladéklerakóban való elhelyezését (50 %-ra 2009-ig).*
- *A hulladékokról szóló keretirányelv nemzeti hulladékgazdálkodási tervek és hulladékmegelőzési programok kidolgozását követeli meg. Ez a 2014–2020 közötti kohéziós politikai finanszírozásnak is előfeltételét képezi. A tagállamok többsége rendelkezik hulladékmegelőzési programmal, két tagállam azonban nem. Egy tagállamnak nincs nemzeti hulladékgazdálkodási terve, öt tagállamban pedig hiányzik legalább néhány regionális terv.*
- *A tagállamok körülbelül felének növelnie kell az elkülönített hulladékgyűjtés hatékonyságát, ami az újrafeldolgozás mennyiségi és minőségi javításának egyik előfeltétele. További problémát jelent a maradékhulladékok kezelésének (a mechanikus és biológiai kezelésnek, a hulladéklerakóban való elhelyezésnek és az égetésnek) a nem megfelelő árképzése, amely nem ösztönöz eléggé a hulladéknak a hulladékhierarchia magasabb szintjei felé történő elmozdítására. Ez az egyéb piaci alapú eszközök – úgymint a kiterjesztett gyártói felelősség vagy a kidobott mennyiség alapján történő fizetés – elégtelen alkalmazásával párosul. A közbeszerzési szabályok jobb alkalmazása költséghatékonyabb megoldásokhoz vezethet.*
- *Öt tagállamban a különböző közigazgatási szintek közötti koordináció hiányát és a környezetvédelmi irányítás szétdaraboltságát azonosították az elégtelen végrehajtás okaként. Más irányítási problémák is léteznek azonban (a jogérvényesítés hiánya, a nagy beruházási projektek irányítására való kapacitás hiánya, megbízhatatlan adatok vagy elégtelen ellenőrzés és nyomon követés), amelyek hozzájárulni látszanak a hulladékkal kapcsolatos végrehajtási hiányosságokhoz.*

Sikeres gyakorlatok:

Szlovénia jó példa arra, hogyan kell javítani a hulladékgazdálkodást viszonylag rövid idő alatt. Ljubljánát találták a legkiemelkedőbb uniós fővárosnak az elkülönített hulladékgyűjtés területi elterjedtsége és hatékonysága szempontjából. A szlovén főváros uniós finanszírozás segítségével 10 éven belül 59 %-kal csökkentette a hulladéklerakóba küldött települési hulladék mennyiségét, és 15 %-kal mérsékelte a települési hulladékkeletkezést¹⁰.

Írország hasznos példával szolgál a hulladékgazdálkodásra vonatkozó átfogó reformjával, amelynek keretében az illegális hulladéklerakók bezárására és széles körű szennyezésmentesítési és helyreállítási munkák finanszírozására került sor. A reformok végrehajtása a Bizottsággal szoros együttműködésben történt, olyan rendszert eredményezve, amely biztosítja a hulladékokkal kapcsolatos uniós jogszabályok nagymértékű betartását.

¹⁰ A BiPRO tanulmánya, *Assessment of separate collection schemes in the 28 capitals of the EU (Az elkülönített hulladékgyűjtési rendszerek értékelése az EU 28 fővárosában)*, 2015. november.

Természet és biológiai sokféleség

A biológiai sokféleség a bennünket körülvevő ökoszisztémák, élőhelyek és fajok rendkívüli változatossága. Élelmiszert, édesvizet, tiszta levegőt, menedéket és gyógyszert biztosít számunkra, mérsékli a természeti katasztrófákat, a járványokat és a betegségeket, és hozzájárul az éghajlat szabályozásához. A biológiai sokféleség ezért természeti tőkénk, amely gazdaságunkat támogató ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújt. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia¹¹ célja a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások csökkenésének megállítása és állapotuknak a lehetőségekhez mért szintű helyreállítása 2020-ig.

Az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv a Natura 2000 hálózat részét alkotó természeti területek kijelölését követeli meg a tagállamoktól a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében. E hálózat a „kedvező védeltségi helyzetre” vonatkozó célkitűzés elérésének elengedhetetlen eszköze. Alapos célravezetőségi vizsgálatot¹² követően a Bizottság arra a következtetésre jutott 2016 decemberében, hogy az irányelvek célravezetőek, de céljaik teljes elérése a végrehajtásuk lényeges javulásának függvénye. E következtetést a lenti szakpolitikai megállapítások is visszatükrözik.

A szárazföldi ökoszisztémák esetében a biológiai sokféleséget érintő terhelések és veszélyek körében leggyakrabban a nem fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokról, a természetes körülmények megváltoztatásáról és a szennyezésről számolnak be. A tengeri biológiai sokféleség esetében e terhelések a nem fenntartható halászat és a vízi erőforrások nem fenntartható kiaknázása, a természetes körülmények megváltoztatása, az éghajlatváltozás és az óceánok elsavasodása, a vegyi anyagokkal, műanyagokkal és zajjal való szennyezés.

Szakpolitikai megállapítások:

- *A 28 EIR-országjelentés értékelése tükrözi az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által a természet állapotáról készített 2015. évi jelentést¹³, azaz a védett fajok és élőhelyek általános állapota nem javult jelentősen az utóbbi hat évben. Uniószerint az élőhelyekkel kapcsolatos értékelések több mint háromnegyede jelez kedvezőtlen védeltségi helyzetet, és az élőhelyek jelentős hányada tovább pusztul. A madaraktól eltérő fajokat illetően az uniós szintű értékelések 60 %-a jelez kedvezőtlen helyzetet. A vadmadárfajok 15 %-ának helyzete mérsékelten fenyegetett, hanyatló vagy megfogyatkozott, és további 17 % fenyegetett.*
- *Miközben számos területen előrelépés történt, és van példa helyi sikertörténetekre, jelentős hiányosságok észlelhetők a végrehajtás, a finanszírozás és a szakpolitikák integrációja terén. A jelenlegi erőfeszítések mellett a biológiai sokféleség csökkenése tovább folytatódik az Európai Unióban, ami alkalmasint súlyos következményekkel jár majd a természetes ökoszisztémák emberi szükségletek kielégítésére való jövőbeli képességére nézve.*
- *Csak hét tagállam¹⁴ végezte el (csaknem teljesen) az élőhelyvédelmi irányelv szerinti „közösségi jelentőségű természeti területek” kijelölését. 17 tagállam a szárazföldön jelölte ki a természeti területek többségét, hálózatuk tengeri elemét illetően azonban hiányosságok tapasztalhatók. A maradék négy tagállam mind a szárazföld, mind a tenger*

¹¹ COM (2011) 244 végleges.

¹² SWD(2016) 472 final.

¹³ <http://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu>

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/nat2000news/nat40_en.pdf

tekintetében hiányosságokkal küszködik.

- *A természetvédelmi irányelvek elégtelen végrehajtását okozó rendszerszintű problémákat a Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési tervek, illetve e területek kezelésének hiánya jelentik. Az országjelentések három tagállam esetében szolgálnak bizonyítékkal arra, hogy e tagállamok nehézségekkel küszködnek a Natura 2000 területeken megvalósítandó új tervek és projektek hatásának megállapítására irányuló megfelelő értékelési eljárások alkalmazása során.*
- *Ezen túlmenően a fajokkal, élőhelyekkel és természeti területekkel kapcsolatos ismeretek hiánya szinte minden tagállamban az eredményes végrehajtás egyik fő akadályát képezi, beleértve a tengeri ökoszisztémákkal kapcsolatos végrehajtást is.*
- *További problémát jelent a megfelelő finanszírozás hiánya, az emberi erőforrás hiánya és a helyi közösségek és érdekelt felek – mint például a földtulajdonosok és -használók – mérsékelt bevonása és közreműködése.*

Sikerese gyakorlatok:

Franciaország eredményes részvételi megközelítést dolgozott ki Natura 2000 hálózatának kezelésére, amely több száz munkahelyet is teremtett. A *francia zöld és kék folyosók*¹⁵ a regionális és helyi szintek által a koherens ökológiai hálózatok létrehozásához használt tervezési eszközt biztosítanak.

A 2003 óta hat összehangolt LIFE projekt keretében, a belga Ardenneben több ezer hektárnyi tőzegmohalápra és vizes élőhelyre kiterjedően végrehajtott, a Natura 2000 területek helyreállítására irányuló kiterjedt intézkedéseknek¹⁶ köszönhetően a belga hatóságok 2013-ban jelentős pozitív tendenciákról számolhattak be az uniós élőhelyvédelmi irányelv által védett tucatnyi különböző élőhelytípus és az ott élő fajok védettségi helyzetét illetően¹⁷.

Észtország az egyik legteljesebb integrált tervezési keretről gondoskodott a Natura 2000 területek különböző uniós forrásokból történő finanszírozása tekintetében. Észtország átfogó prioritizált intézkedési terveket¹⁸ készített, beleértve a védettségi prioritásokat, a védett élőhelyek és fajok védettségi helyzetének javításához szükséges intézkedéseket és a kapcsolódó finanszírozási igényeket, a finanszírozási lehetőségek alapos elemzésével együtt.

Hollandia vezető szerepet tölt be a természeti tőkére vonatkozó számviteli eljárások terén. Véglegesítette széles körű, természeti tőkére vonatkozó programját¹⁹, amely jól példázza, hogy a természeti tőke és az ökoszisztéma-szolgáltatások koncepciója miként integrálható a különböző területeket – például a mezőgazdaságot, az árvízvédelmet és a nemzetközi kereskedelmet – érintő döntéshozatalba. Hollandia helyi szinten is tesztelte az ökoszisztémára vonatkozó számviteli eljárásokat. A nem kormányzati szervezetek, vállalatok és kormányzati szervezetek vállalták, hogy együttműködnek a természeti és társadalmi tőke értékelése terén.

¹⁵ <http://www.trameverteetbleue.fr/>

¹⁶ <http://biodiversite.wallonie.be/fr/meta-projet-life-de-restauration-des-tourbieres-de-haute-ardenne.html?IDC=5778>

¹⁷ <http://biodiversite.wallonie.be/fr/resultats-du-rapportage-article-17-au-titre-de-la-directive-92-43-cee-pour-la-periode-2007-2012.html?IDD=4237&IDC=5803>

¹⁸ A prioritizált Natura 2000 intézkedési tervek fontos tervezési eszközök a Natura 2000 finanszírozásának a megfelelő uniós pénzügyi eszközök használatába való integrálásának fokozására

¹⁹ <http://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/en/home>

Levegőminőség és zaj

Az Európai Unió elfogadott és rendszeresen frissített egy, a környezeti levegő minőségéről szóló jogszabálycsomagot²⁰, amely a környezet és az emberi egészség védelmére irányul, kötelező szabványokat és célkitűzéseket bevezetve több légszennyező anyag tekintetében²¹. Ennek eredményeként a környezeti levegő minőségére vonatkozó naprakész információk állnak rendszeresen a nyilvánosság rendelkezésére, és a rendkívül magas légszennyezettségi szintek kezelésére gyakorlati intézkedéseket megfogalmazó levegőminőségi tervek útján kerül sor. Emellett a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv nemzeti szintű kibocsátáscsökkentést ír elő annak érdekében, hogy a polgárok ne szenvedjenek a szomszédos tagállamok kibocsátása által okozott rossz levegőminőségtől.

A légszennyezés emberi egészségre gyakorolt káros hatása (a légszennyezésnek való kitettségnek tulajdonítható egészségügyi hatásokra vonatkozó becslések szerint 2013-ban az EU-28-ban az NO₂, O₃, illetve PM_{2,5} koncentrációja volt felelős 68 000, 16 000, illetve 436 000 korai elhalálozásért)²² miatt a Bizottságot továbbra is aggodalommal tölti el a tagállamok előrehaladásának általános sebessége az uniós jogszabályok által meghatározott határértékek elérését illetően.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Az Európai Unió levegőminősége több szennyező anyag tekintetében javult az utóbbi néhány évtizedben, de többet kell tenni a PM₁₀ és az NO₂ vonatkozásában. Öt tagállam nem lépte túl a határértéket, és a levegő minősége általánosan jónak mondható néhány kivétellel. 16 tagállam mindazonáltal jogi lépésekkel néz szembe a PM₁₀-határértékek túllépése, 12 tagállam pedig az NO₂-túllépése, valamint a hatékony nemzeti szintű intézkedések hiánya miatt.*
- *A PM₁₀-szennyezés számos forrásból (pl. háztartási fűtésből, ipari kibocsátásból, mezőgazdaságból, közlekedésből) származhat. A háztartási fűtésből származó PM-kibocsátások csökkentése érdekében 18 tagállamban a szilárdanyag-tüzeléssel kapcsolatos intézkedéseket kell tenni. E gyakorlatot már betiltották néhány olyan városban, amely magas légszennyezettségtől szenved. Az ipari forrásokat az elérhető legjobb technikákon alkalmasint túlmutató engedélyekkel kell kezelni. Emellett a mezőgazdasági hulladékégetés továbbra is finomrézecske-szennyezéssel jár egyes területeken, és annak kezelésére van szükség.*
- *Az NO₂-határértékeknek való megfelelésre irányuló intézkedéseknek a dízelüzemű gépjárműveket kell megcélozniuk, különösen például a belvárosi területeken fokozatosan szigorodó, alacsony szennyezőanyag-kibocsátású övezetek kialakítása vagy a kedvező adóügyi bánásmód felszámolása útján. A közlekedési igényeket alapvetően stratégiai városi mobilitási tervek végrehajtása útján kell kezelni.*

²⁰ Európai Bizottság, 2016. Levegőminőségi szabványok, <http://ec.europa.eu/environment/air/quality/standards.htm>

²¹ Az emberi tevékenység által termelt legfőbb primer szennyező anyagok magukban foglalják többek között a PM10-et, amely számos antropogén forrásból – az égetést is beleértve – származó, különböző méretű finom (szilárd és folyékony) aeroszolrézecskek elegye, valamint a kémiai vegyületeket és az NO_x-et, amelyet például ipari létesítmények és a közúti közlekedési ágazat bocsátanak ki tüzelőanyag elégetése során. Az NO_x a nitrogén-monoxidot (NO) és a nitrogén-dioxidot (NO₂) tartalmazó gázcsoport.

²² EEA, 2016. Az európai levegőminőségről szóló 2016. évi jelentés.

- *A túl nagy zaj jelenti a megbetegedések második legfőbb környezeti okát, közvetlenül az ultrafinom részecskék által okozott légszennyezés után²³. Az uniós vívmányok több követelményt is meghatároznak, többek között a zajnak való kitettség feltérképezés útján történő értékelését és a zaj okait kezelő cselekvési tervek készítését. A jelenlegi ötéves jelentési ciklus tekintetében a szükséges zajtérképek több mint 30 %-a és a cselekvési tervek körülbelül 60 %-a nem áll rendelkezésre.*

Sikeres gyakorlatok:

Számos európai város alakított ki olyan alacsony szennyezőanyag-kibocsátású övezeteket, amelyekben kibocsátási potenciáljuktól függően korlátozzák bizonyos járműkategóriák mozgását. Ez sok esetben eredményesnek bizonyult²⁴: a „2011–2017-es berlini levegőminőségi terv” becslése szerint például egy alacsony szennyezőanyag-kibocsátású övezet 2008-as kialakítása folytán jelentősen csökkentek a közlekedésből származó kibocsátások, és ennek eredményeként 2010-ben a PM₁₀ napi határértékének túllépésére 10 nappal kevesebb esetben került sor. Becslések szerint az említett évi NO₂-szennyezettség szintén csökkent körülbelül 5 %-kal, a közlekedésből származó korom által az utak mentén okozott szennyezés pedig több mint a felével²⁵.

Vízminőség és -gazdálkodás

Az uniós vízpolitika és a vízre vonatkozó uniós jogszabályok²⁶ fő célja a jó minőségű és megfelelő mennyiségű víz biztosítása a nyilvánosság, a gazdasági tevékenységek és a természet számára a (pl. mezőgazdasági, városi és ipari) szennyezési források kezelése, a víztestek fizikai és hidrológiai megváltoztatásának kezelése és az árvíz kockázatok kezelése útján.

Ezek az uniós vívmányok vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elfogadását követelik meg a tagállamoktól a vízi környezet uniós védelme, javítása és fenntartható használata koherens módon történő elérésének elengedhetetlen eszközeként. A konkrét kötelezettségek többek között a következőket foglalják magukban: a szennyvíz gyűjtése és kibocsátás előtti kezelése; a felszín alatti és felszíni vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése útján történő vízminőség-védelemre vonatkozó tervek elfogadása; árvíz kockázat-kezelési tervek elfogadása; tengeri stratégiák elfogadása a tengerek vizének jó környezeti állapotáról 2020-ig való gondoskodás érdekében.

A vízminőséget érintő legáltalánosabb terheléseket a mezőgazdasági tevékenységekből és az iparból származó szennyezés, majd a nem megfelelő vízkormányzási szabályozások és a morfológiai változások, a gyenge vízgyűjtő-gazdálkodás és az illegális vagy túlzott vízkivétel jelentik.

Szakpolitikai megállapítások:

- *A tagállamok egyharmadában az összes természetes felszíni víztest több mint 50 %-ának*

²³ EEA, [Európai zaj, 2014](#), a 6. oldalon a WHO-t idézve.

²⁴ Ahhoz, hogy az alacsony szennyezőanyag-kibocsátású övezetek teljes mértékben kifejthessék hatásukat, a fő légszennyezési forrásokat kell célba venniük, az alacsony szennyezőanyag-kibocsátású járművek kivételével mindenféle közlekedést korlátozniuk kell, és naprakésszé kell tenni őket a kibocsátási szabványok alakulásának figyelembevétele érdekében.

²⁵ [Luftreinhalteplan 2011 bis 2017 für Berlin / 2011–2017-es berlini levegőminőségi terv.](#)

²⁶ Ezek a [fürdővíz-minőségi irányelv \(2006/7/EK\)](#), a [települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv \(91/271/EGK\)](#), az [ivóvíz minőségéről szóló irányelv \(98/83/EK\)](#), a [vízügyi irányelv \(2000/60/EK\)](#), a [vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló irányelv \(91/676/EGK\)](#) és az [árvízvédelmi irányelv \(2007/60/EK\)](#).

jó vagy kiváló az ökológiai állapota. Öt tagállamban mindazonáltal a víztestek kevesebb mint 20 %-ának jó az ökológiai állapota. A felszín alatti víztesteket illetően azok mennyiségi állapota 13 tagállamban jónak mondható. 10 tagállamban az összes felszín alatti víztest 70–90 %-a jó mennyiségi állapotban van, öt országban pedig ez az arány 20 és 70 % közötti.

- Az összes első generációs vízgyűjtő-gazdálkodási tervnek vannak némi vagy jelentős hiányosságai, többnyire a megfigyelést és a víztestek állapotának megítélésére és osztályozására szolgáló módszereket illetően. Az összes tagállam él a határidők meghosszabbítását lehetővé tevő kivételekkel. Számos tagállam engedélyez olyan új projekteket, amelyek negatívan hatnak e víztestek jó állapotának elérésére, anélkül, hogy ez minden esetben megfelelően meg lenne indokolva. A Bizottság ajánlásokat fogalmazott meg a tagállamok számára e hiányosságok kezelésére és azoknak a második vízgyűjtő-gazdálkodási tervben történő kiküszöbölésére. Ezek az ajánlások helyet kaptak azokban a cselekvési tervekben is, amelyek az európai strukturális és beruházási alapok vízügyi infrastrukturális beruházásokhoz történő felhasználására vonatkozó előfeltételek teljesítésére szolgálnak.
- Öt tagállam még nem fogadott el egy második generációs vízgyűjtő-gazdálkodási tervet sem 2015 végéig, három tagállamban pedig még nem teljes az elfogadás²⁷.
- Az alapvető okok többek között eredménytelen ellenőrzési intézkedéseket, a különböző regionális és helyi szintű vízgazdálkodásért felelős hatóságok közötti koordináció hiányát, a vízügyi és természetvédelmi irányító szervezetek közötti, illetve a más ágazatokért felelős hatóságokkal való koordináció hiányát, valamint az adatokhoz való hozzáférés hiányát foglalják magukban. A vízágazat másik közös kihívása a nem megfelelő vízárképzési politikákat érinti.
- Bár a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló irányelv végrehajtása néhány területen javulást hozott, a nitrátkoncentráció és az eutrofizáció szintje továbbra is komoly problémát jelent szinte minden tagállamban. A Balti-tenger – főként intenzív mezőgazdasági gyakorlatok miatti – eutrofizációja különösen problematikus.
- Az ivóvíz minőségét illetően csaknem az összes tagállamot rendkívül magas megfelelési arány jellemzi. Csak három tagállamban léteznek helyi minőségi problémák, és egyes területek nem rendelkeznek megfelelő infrastruktúrával.
- A fürdővizet illetően az összes hely 96 %-a elégti ki az uniós fürdővíz-minőségi irányelvben meghatározott minimális minőségi követelményeket (vagyis azok „tűrhető minőségűek”). Számos tagállam magasabb minőségi színvonalat ér el: nyolcukban az összes fürdővíz több mint 90 %-a volt kiváló minőségű 2015-ben. 11 tagállamban a kiváló minőségű fürdőhelyek aránya a 84,4 %-os uniós átlag felett van.
- Hat ország kiváló megfelelési arányokkal rendelkezik a települési szennyvíz gyűjtését és kezelését illetően, de a tagállamok többsége küszködik a teljes végrehajtás megvalósításával, 13 tagállam pedig az Európai Unió jogi lépéseivel néz szembe. A végrehajtási hiányosságoknak a szükséges infrastruktúra kiépítésével történő kiküszöbölése jó irányítási strukturákat, megfelelő tervezést és koordinációt kíván a finanszírozás biztosításához (alapvető uniós források váltak elérhetővé).

²⁷ Az EIR-országjelentésekben nem jelenhetett meg a még értékelés alatt álló új vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben elért előrehaladás.

- *A 2015-ös határidő ellenére 2016 novemberének végéig csak 18 tagállam szolgáltatott információkat a 2015-ös árvízkezelési terveiről.*
- *Az összes tengervízzel rendelkező tagállamban – a jó környezeti állapot meghatározásától kezdve – még mindig hiányos a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtása. A tagállamok többségének nyomonkövetési programjai nem lesznek teljesen működőképesek 2018 előtt vagy akár 2020-ra sem, ami információs hézagokat fog eredményezni tengervizeik 2018-ban esedékes következő értékelésében. A tagállamoknak 2016 márciusáig kellett elfogadniuk azokat az intézkedési programokat, amelyek meghatározzák a tengervizeik jó környezeti állapotát megteremtő alapvető intézkedéseket. Tíz tagállam azonban még nem fogadta el e programokat.*

Sikeres gyakorlatok:

Bevált gyakorlatok figyelhetők meg többek között Cipruson a mezőgazdasági vízkitermelésre vonatkozó jogérvényesítő program keretében a műholdas fényképek felhasználása és helyszíni ellenőrzések útján megvalósított vízügyi ellenőrzéssel kapcsolatban²⁸. Ez lehet a lehetséges jövőbeli jogérvényesítő munka egyik modellje.

Finnország nagymérvű, a LIFE programmal integrált demonstrációs projektet (FRESHABIT)²⁹ valósít meg különböző ágazatok bevonásával az édesvízi élőhelyek védettségi helyzetének értékelésére szolgáló új módszertan és mutatók kidolgozása, valamint az édesvízi Natura 2000 területek ökológiai állapotának, kezelésének és fenntartható használatának javítása érdekében. A projekt – többek között koordinációs struktúrák létrehozása útján – fokozni fogja a kapacitásépítést, és új modellkereteket is ki fog dolgozni a tartós eredmények elősegítése érdekében.

Előmozdító eszközök

Piaci alapú eszközök és beruházások

A környezetvédelmi adózáshoz és a környezetvédelmi szempontból káros támogatások felszámolásához hasonló fiskális intézkedések eredményes és hatékony módszert kínálnak a környezetvédelem-politikai célkitűzések eléréséhez. Jóllehet az egyes tagállamok hatáskörébe tartozik adórendszerük kialakítása, a Bizottság országonként megvizsgálta a környezetvédelmi adózásban rejlő lehetőségeket az európai szemeszter keretében.

Az uniós finanszírozás jó felhasználása szintén fontos a környezetvédelmi célkitűzések eléréséhez és a környezetvédelmi követelmények más szakpolitikai területekbe való integrálásának javításához. Az országjelentésekben szereplő elemzés támogatni fogja annak további vizsgálatát, hogy miként teremthetők meg a szükséges feltételek a megfelelő finanszírozás biztosításához, és hogyan kezelhetők a környezeti externáliák zöld közbeszerzés alkalmazása és más uniós piaci alapú eszközök és beruházási lehetőségek útján.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Az országjelentések alapján a környezetvédelmi adózásból származó bevételek teljes bevételhez viszonyított aránya 10,61 és 4,57 % között mozog (az uniós átlag 6,35 %). A tagállamoknak fel kell tárniuk a környezetvédelmi adózásban (ideértve a hulladéklerakást,*

²⁸ [A főbb vízgyjűjtő-gazdálkodási tervek összehasonlító elemzése a terhelések és az intézkedések szempontjából](#), 2012.

²⁹ http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=5437

a vízkivételt és az üzemanyag-hatékonyságot terhelő adókban) rejlő teljes potenciált a környezeti, gazdasági és társadalmi (foglalkoztatási) előnyök kiaknázása érdekében.

- *Fel kell számolni azokat a környezetvédelmi szempontból káros támogatásokat – mint amilyen például a bizonyos üzemanyagokra vonatkozó kedvező adóügyi bánásmód és a magáncélra használt vállalati gépkocsik esetében biztosított adókedvezmény –, amelyeket még számos országban alkalmaznak, és amelyek gátolják a közlekedési torlódások és a légszennyezés kezelésének terén történő előrelépést.*
- *Az európai strukturális és beruházási alapok keretében a „környezetvédelem” és az „erőforrás-hatékonyság” kapja a legmagasabb összegű finanszírozást 12 tagállamban a 2014 és 2020 közötti időszakban, de a környezetvédelmi célkitűzésekre rendelkezésre álló uniós finanszírozási lehetőségeket a tagállamoknak késedelem nélkül ki kell használniuk.*

Sikeres gyakorlatok:

Az 1990-es évek óta számos tagállam hozott létre környezetvédelmi adózási bizottságokat, vitát nyitva ezzel az adópolitika módosításának lehetséges útjait illetően. Ez az első, de elengedhetetlen lépés az ilyen jellegű reformok lehetőségének a nemzeti adottságok tükrében történő megvizsgálásában. Egy közelmúltbeli példa Portugália, ahol a zöld adóreformért felelős bizottság egyes ajánlásait elfogadta a parlament.

Spanyolország, Olaszország, Görögország és Lengyelország létrehozták a kohéziós politikát irányító hatóságok hálózatát annak érdekében, hogy előmozdítsák a környezetvédelemnek az uniós finanszírozás felhasználásba való integrálását.

Hatékony irányítás és a szabályok végrehajtására való képesség

Az uniós környezetvédelmi jogszabályok és szakpolitikák hatékony irányítása megfelelő intézményi keretet, szakpolitikai koherenciát és koordinációt, jogi és nem jogi eszközök alkalmazását, nem kormányzati érdekelt felek bevonását, megfelelő szintű tudást és készségeket, és végül, de nem utolsósorban stratégia terveket igényel.

A szakpolitikai koherencia magában foglalja az Unió által a határokon átnyúló és globális kihívások kezelése érdekében megkötött nemzetközi környezetvédelmi egyezmények ratifikálását. A több tagállam általi késedelmes ratifikálás veszélyezteti a környezetvédelmi politikák végrehajtását, az Unió által a kapcsolódó tárgyalásokon képviselt erőt és az Unió hitelességét a harmadik országok általi intézkedés melletti kiállásban.

Az uniós környezetvédelmi szabályok gazdasági szereplők, létesítmények és egyének általi betartásának biztosítása több hatóság – többek között a környezetvédelmi felügyelőségek, a rendőrség, a vámhatóság, az ügyészi kar és az auditszervezetek – eredményességének függvénye, amelyek közül számos a szakértők páneurópai hálózata³⁰ keretében osztja meg tudását és gyakorlatát. A bevált gyakorlatok a kockázatalapú megközelítés irányába mozdultak el, amelynek keretében a nyomon követés, a támogatás és a jogérvényesítés legjobb elegye kezeli a legsúlyosabb megfelelési problémákat. A kohéziós politika ezen

³⁰ A környezetvédelmi jog végrehajtásával és betartásával foglalkozó európai uniós hálózat (IMPEL); az Európai Környezetvédelmi Ügyész-hálózat; a környezetvédelmi bűncselekmények elleni küzdelemre specializálódott rendőrtisztek hálózata; a Bírak Európai Környezetvédelmi Fóruma és a Környezetvédelmi és Irányító Hatóságok Európai Hálózata.

túlmenően a kapacitásépítő eszközök széles tárházát kínálja, ideértve a hatóságok közötti szaktudáscserét szolgáló PEER 2 PEER eszközt³¹ is.

Az uniós környezetvédelmi jogszabályok egy sor anyagi és eljárási jogot biztosítanak a polgárok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak kell megvédeniük a környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog alapján. A nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek jó működése – a környezetvédelem terén is – elengedhetetlen az uniós jog célkitűzéseinek eléréséhez³².

A hatóságok között az INSPIRE irányelv³³ alapján történő elektronikus adatcsere segíthet a tagállamoknak a környezetvédelemről történő hatékonyabb jelentéstételben, és elősegítheti az olyan összetett végrehajtási feladatokat, mint amilyen az árvízmegeelőzés, amely a topográfiai, hidrológiai, meteorológiai és egyéb információk jó felhasználására van ráutalva.

Szakpolitikai megállapítások:

- *Sok tagállam rendelkezik fenntartható fejlődési stratégiával, regionális szinten is, bár néhány esetben azok nem naprakészek. Kevésbé általánosak az átfogó nemzeti vagy regionális környezetvédelem-politikai tervek.*
- *A tagállamok többsége koordinációs mechanizmusokat hozott létre a különböző irányítási szintek közötti koordináció hatékonyabbá tételére. Néhány tagállamban a jogérvényesítés eredménytelenségének és a regionális szintű környezetvédelmi felelősség megosztásának feltárására került sor, és számos tagállamban továbbra is aggodalomra ad okot az uniós jogszabályok regionális szintű átültetésének nem megfelelő volta. Sok tagállamban a szabályozás hatásvizsgálatára kerül sor, egyes tagállamok pedig észszerűsítették azokat a környezeti vizsgálati eljárásokat, amelyekben egynél több uniós irányelv érintett³⁴.*
- *A meglévő szakértői hálózatokban való részvétel továbbra is hézagos. Hiányos az arra vonatkozó információ, hogy a tagállamok hogyan biztosítják a környezetvédelmi megfelelést, különösen a diffúz vízszennyezést, a városi légszennyezést, a veszélyeztetett élőhelyeket és fajokat, valamint a szennyvíztisztító telepek és szennyvízgyűjtő rendszerek hiányát vagy előírásoknak való meg nem felelését illetően. Több információra van szükség arról, hogy miként biztosított nemzeti és uniós szinten a szabályok betartása.*
- *Néhány tagállamban továbbra is akadályokba ütközik környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog gyakorlása, vagy a peres eljárás magas költsége, vagy pedig a keresetindításra jogosultak körét korlátozó szabályok miatt.*
- *A tagállamok többségében az adatcsere nem javult az INSPIRE irányelv által célul tűzött mértékben, és a tagállamoknak fokozniuk kell erőfeszítéseiket, ha ki akarják aknázni az irányelvben rejlő összes lehetőséget.*

Sikeres gyakorlatok:

³¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/p2p

³² A nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságával az uniós igazságügyi eredménytábla és az európai szemeszter foglalkozik (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_effective-justice-systems_en.pdf).

³³ 2007/2/EK irányelv.

³⁴ Az észszerűsítés kötelező a KHV-irányelv és az élőhelyvédelmi irányelv esetében; a KHV-t és más környezeti vizsgálatokat illetően a Bizottság ösztönzi a tagállamokat az eljárások egyszerűsítésére nyitva álló lehetőségek kihasználására. Lásd a Bizottság iránymutatását (HL C 273., 2016.7.27.).

Az ír környezetvédelmi ügynökség engedélyezési, nyomonkövetési és értékelési rendszert (LEMA) dolgozott ki, hogy lehetővé tegye a tisztviselők számára az általuk az ipari engedélyek jogosultjaitól és az ellenőrzések során gyűjtött adatok elektronikus kezelését, elemzését, megosztását és felhasználását, többek között a jövőbeli munka megtervezésének céljára is³⁵. Az ügynökség koordinálja a nemzeti megfelelési és jogérvényesítő hálózatot³⁶ is, amelynek célja a nagy fokú konzisztencia biztosítása több mint harminc helyi hatóság megfelelésbiztosítási munkája között.

Az Észak-Rajna-Vesztfália tartomány (Németország) által az ellenőrzések és egyéb megfelelésbiztosítási tevékenységek megtervezéséhez kidolgozott kockázatalapú módszertant számos tagállam átvette az IMPEL, a környezetvédelmi felügyelőségek európai hálózata munkájának köszönhetően.

A belgiumi flamand régió³⁷ és a spanyol környezetvédelmi ügyészi hivatal³⁸ éves jelentéseket és elemzést készít a környezetvédelmi ellenőrzésekről és büntetőeljárásokról, segítve ezzel a nyilvánosság tájékoztatását, és statisztikákat biztosítva a megfelelésbiztosítási munka értékeléséhez.

A téradat-infrastruktúra tekintetében Skócia környezetvédelmi hálózata³⁹ és a holland nemzeti SDI (PDOK)⁴⁰ példamutatóak az INSPIRE irányelvvel összhangban a téradatok nyilvánosság számára történő ingyenes hozzáférhetővé tétele terén.

3. KÖZÖS ALAPVETŐ OKOK: ELSŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

A környezetvédelmi politikák végrehajtási hiányosságainak felszámolásához többre van szükség az uniós politika és jogszabályok végrehajtásának megvizsgálásánál. Az EIR új lehetőséget teremt a nemzeti hatóságok és a Bizottság számára arra, hogy közelebbről szemügyre vegyék a hiányos végrehajtás alapvető okait. Az országjelentések alapján több alapvető ok is közös számos tagállam között⁴¹.

Az első EIR csak ezen alapvető okok előzetes értékelését foglalja magában. Ahhoz, hogy országspecifikus megoldások legyenek kínálhatók, részletesebb vizsgálatra van szükség. Az ismeretek következő EIR-jelentésekben történő bővítése érdekében a Bizottság visszajelzést vár a tagállamoktól, különösen az országjelentések közzétételét követő nemzeti párbeszéd keretében.

Az eddig azonosított legfőbb közös alapvető okokra vonatkozó szakpolitikai megállapítások:

- **Nem elég eredményes koordináció a helyi, regionális és nemzeti hatóságok között:** Ez akadályát képezheti a tagállamok általi végrehajtásnak. A vízminőség nyomon követésével kapcsolatos hatáskörök például gyakran különböző hatóságok között oszlanak meg megfelelő koordináció nélkül.

³⁵ <http://www.epa.ie/pubs/reports/enforcement/>

³⁶ Írország környezetvédelmi megfelelési és jogérvényesítő hálózata (Network for Ireland's Environmental Compliance and Enforcement vagy „NIECE”).

³⁷ <http://www.vhrm.be/english>

³⁸ https://www.fiscal.es/fiscal/publico/ciudadano/fiscal_especialista/medio_ambiente/documentos_normativa/

³⁹ <http://www.environment.scotland.gov.uk/>

⁴⁰ <https://www.pdok.nl/en/about-pdok>

⁴¹ Az azonosított kihívások megfelelnek az európai szemeszter keretében, az OECD környezeti teljesítményre vonatkozó vizsgálataiban és egy új keletű IMPEL felmérésben feltárt strukturális irányítási problémákra vonatkozó megállapításoknak: <http://impel.eu/wp-content/uploads/2015/07/Implementation-Challenge-Report-23-March-2015.pdf>

Három példa olyan szakpolitikai területekre, amelyek erős integrációt igényelnek:

Levegő – Mobilitás: A közlekedés levegőminőségre gyakorolt hatása és a kapcsolódó környezeti, gazdasági és társadalmi (az egészségügyet is beleértve) költségek azt kívánják meg a környezetvédelmi hatóságoktól, mobilitástervezőktől, várostervezőktől és a gazdasági ágazatoktól, hogy dolgozzanak együtt egy fenntarthatóbb mobilitási koncepción, beleértve a tisztább járműveket és a jobb közlekedési módozatokat, valamint a közlekedési torlódások kezelését is.

Víz – Természet – Élelmiszer: Élelmiszer-termelésünk és -fogyasztásunk módja hatással van a vízminőségre és -gazdálkodásra, a kapcsolódó környezeti, gazdasági és társadalmi költségekre, valamint a természetre és a biológiai sokféleségre. Ezért fenntartható élelmiszerrendszerre van szükség. A mezőgazdaságnak ugyanakkor jó minőségű és elegendő mennyiségű vízre van szüksége rendeltetésének betöltéséhez.

Természet – Vidéki földhasználat – Urbanizáció: A természetre és a biológiai sokféleségre mind a vidéki, mind a városi földhasználat terhet ró. A természet és a biológiai sokféleség másfelől különböző típusú – például turisztikai és pihenési célú – földhasználatokra teszi vonzóvá a vidéki területet, végső soron hozzájárulva ezzel a gazdasághoz és a polgárok jólétéhez.

- **Közigazgatási kapacitáshiány és elégtelen finanszírozás:** *Néhány országban a pénzügyi és emberi erőforrások hiánya akadályozza a végrehajtást, mivel ez meggátolja a hatóságokat a beruházási projektek előkészítésében és megvalósításában. Még ha rendelkezésre áll is finanszírozás, a helyi hatóságok néha nem rendelkeznek emberi erőforrással és/vagy szakértelemmel a közbeszerzés megszervezésére és a nyújtott szolgáltatás minőségének nyomon követésére. A természetvédelem területén például a kapacitáshiány ahhoz vezetett, hogy nem lehetett végrehajtani és nyomon követni a szükséges kezelési és védelmi intézkedéseket.*
- **Ismeret- és adathiány:** *Az adatok(hoz való hozzáférés) hiánya és a megbízhatatlan adatok sok tagállamban okoznak végrehajtási problémákat. A fajokra és élőhelyekre vonatkozó ismeretek és adatok hiánya például akadályozza azok hatékony védelmét.*
- **Elégtelen megfelelésbiztosítási mechanizmusok:** *Az elemzés alátámasztja, hogy gyakran aggályok merülnek fel a megfelelés nyomon követését és kikényszerítését illetően, ideértve a hatékony és arányos szankciók útján történő jogérvényesítést is.*
- **Az integráció és a szakpolitikák koherenciájának hiánya:** *Az elemzés azt mutatja, hogy a környezetvédelmi vonatkozások más szakpolitikai területekbe való integrálásának hiánya alapvető okát képezi a hiányos végrehajtásnak, mint az a levegő és a mobilitás összeköttetésének keretében fent bemutatásra került.*

4. A TOVÁBBI TEENDŐK

Az országjelentések, e közlemény és a mellékletben foglalt iránymutatás alkotják az alapot a tagállamok számára a közös végrehajtási kihívásoknak a helyi és regionális hatóságokkal, valamint az érdekelt felekkel és más tagállamokkal együttműködésben történő kezeléséhez.

A tagállamok felelősek a végrehajtási hiányosságok felszámolásáért, a Bizottság pedig támogatni és segíteni fogja e törekvéseket. A mellékletben szereplő táblázat összefoglalja az összes olyan intézkedést, amelyet a Bizottság az országjelentésekben javasol a tagállamoknak az uniós környezetvédelmi politika és jogszabályok végrehajtásának javítása érdekében. Az országjelentésekben e javaslatok azok tágabb kontextusában szerepelnek, és – szükség esetén – magyarázatot kapnak.

A Bizottság folytatni fogja az uniós szintű célzott jogérvényesítési intézkedések útján a végrehajtás javítására és az uniós forrásokat használó környezetvédelmi beruházások társfinanszírozására irányuló **jelenlegi erőfeszítéseit**. 2017-ben a Bizottság iránymutatást ad majd a környezetvédelmi megfelelés elősegítésének, nyomon követésének és biztosításának módjáról. A polgárok és a nem kormányzati környezetvédelmi szervezetek által indítandó bírósági eljárások elősegítése érdekében a környezeti ügyekben a nemzeti bíróságok előtti igazságszolgáltatáshoz való jogról szóló értelmező közlemény fog segíteni a jogorvoslatok eredményességének növelésében a végrehajtás elmaradása esetén.

A Bizottság a tagállamokkal és az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel együtt azt is megvizsgálja majd, hogy miként bővíthetők a szakpolitikai ismeretek, és hogyan igazíthatók jobban az uniós környezetvédelmi vívmányok konkrét követelményeihez. Ennek érdekében a környezetvédelmi nyomon követés és jelentéstétel célravezetőségi vizsgálata fog segíteni egy eredményesebb és hatékonyabb nyomonkövetési és jelentéstételi rendszer kidolgozásában. Emellett a Bizottság lépéseket fog tenni annak biztosítására, hogy a kutatási és innovációs szakpolitikák támogassák új eszközök és üzleti modellek kifejlesztését, beleértve a mutatókat és az eredményesség nyomon követésének módjait is.

Az országjelentések feltárták, hogy a közigazgatások eredménytelensége a hiányos végrehajtás egyik fontos alapvető oka, amelyre különös figyelmet kell fordítani. Ennek elemzésére az európai szemeszter keretében kerül sor, és ez az európai strukturális és beruházási alapok beruházási prioritását képezi. 2015-ben emellett a Bizottság szakértői eszköztárat tett közzé⁴². A Bizottság – a tagállamokkal együttműködve – tovább szándékozik mélyíteni a közigazgatás minőségére és a közigazgatási irányításra vonatkozó ismereteket, ha azok a környezetvédelmi politikák hiányos végrehajtásának egyik alapvető okát képezik.

E folyamatban lévő kezdeményezések mellett – és az uniós Szerződések alapján öt megillető végrehajtási hatáskörök sérelme nélkül – a Bizottság felajánlja, hogy **új, célzott keretrendszer** révén nyújt segítséget a tagállamok erőfeszítéseikhez:

Szakpolitikai javaslatok:

1. Strukturált végrehajtási párbeszéd kezdeményezése valamennyi tagállammal: A cél a strukturális problémák és az egyes tagállamokban felmerülő igények kezelési módjának megvitatása. A párbeszédnek konkrét intézkedés végrehajtására kell összpontosítaniuk. Elengedhetetlen az átláthatóság és a különböző ágazatok és különböző közigazgatási szintek releváns érdekelt feleinek széles körű részvétele.

2. Testre szabott támogatásnyújtás a tagállami szakértőknek közvetlenül másik

⁴² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=hu&pubId=7757>

tagállambeli kollégáik által: A tapasztalatcsere fontos eszköz a kölcsönös tanulás és a szaktudás javításának, valamint annak biztosítására, hogy a tesztelt megoldások másokhoz is eljussanak. A Bizottság megfelelő eszközt hoz létre a tagállamok számára az EIR keretében.

- 3. A közös strukturális problémák megvitatása a Tanácsban az uniós környezetvédelmi szabályok végrehajtásának javítása érdekében:** *Az EIR főbb megállapításainak és iránymutatásainak stratégiai vita tárgyát kell képezniük mind nemzeti, mind uniós szinten, az uniós környezetvédelmi szabályok végrehajtásának elősegítésére és az e szabályokban megfogalmazott célok megvalósításának felgyorsítására figyelemmel. A tagállamoknak képeseknek kell lenniük a Tanácson belüli véleménycserére a közös kihívásokat illetően, különösen ha azok határokon átnyúló hatásokkal járnak. A kapcsolódó kérdéseket egységes egészként kell megvizsgálni a valamennyi érintett ágazat jogos érdekét szem előtt tartó, legjobb megoldások azonosítására figyelemmel, összhangban az ágazati megközelítésekről a holisztikus megoldásokra való, a fenntartható fejlődési célok által ösztönzött áttéréssel⁴³. Az uniós szakpolitika és jogszabályok egyértelműségének, koherenciájának vagy konzisztenciájának hiányából fakadó végrehajtási problémák is kezelhetők e kontextusban. Adott esetben a nem kormányzati szervezetekhez és vállalkozásokhoz hasonló érdekelt feleket, a kutatást, valamint az Európai Parlamentet is be kell vonni.*

Az országokkal 2017-ben lefolytatott párbeszédet követően a Bizottság értékelni fogja az első EIR-ciklust, figyelembe véve a tagállamok és más szereplők észrevételeit. A levont tanulságokat ezt követően figyelembe veszi majd a következő ciklusokban.

---

⁴³ Az „Európa fenntartható jövője: a következő lépések – Európai fellépés a fenntarthatóságért” című bizottsági közleményben hivatkozott „nexus-módszer”, [SWD\(2016\) 390 final](#).